

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

33. Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

Te, inquit, o filia, ad Matrem Virginem Mariam, & instare apud illam cum fletibus, ut tanquam mater, infamia huic vestra succurrat. Quæ ex corde Beatam Virginem rogantes, dum in quodam soleani ejusdem Virginis festo ad sermonem in platea sederent, in populi totius præsentia Angelus descendit de celo, portans duas capsellas de rosis pulcherrimis albis, & in præsentia populi clamando, sic ait ad eas: Istas capsellas mittit vobis Virgo Beata Maria, Mater vestra, in signum virginitatis vestrae, Et illis dimissis, disparuit.

Hoc, hoc, atque persimile maternum in filias Virginis patrocinium: hæc illius cura materna. Felix, ter, quaterque felix, qui toto illi affectu in filium se dedit.

A & Iris in capite ejus, qui & posuit pedem unum super terram: alterum vero super mare: & clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Sic modò deseritur humilitas (pulchrè ut ait Arnoldus) abest majestas. In qua etenim parte Christus patitur, derelinquitur: quia naturæ impassibili in nullo congruit injuriati, vel pati. (Non dimittendo quod semel assumpsit, sed subtrahendo protectionem, & auxilium, quibus mortem effugeret. Absentat se passioni Divinitas: hoc solius carnis est, in hoc solo se deserit Filius inquit, ut undique sanæ fidei veritas elucescat. Et planè sic: quia secundum quod Deus est, omnino non moritur: secundum quod homo, dispensatoria ratione ad tempus moriturus deseritur.

Arnold.

Magist. lib. 3. dist. 21.

C O derelictionem verè dolore plenissimam! Sic enim tunc Pater in mortis doloribus Filium derelinquit, ut quemadmodum loquitur Bernardinus Senensis, quasi beatæ illius unionis, ac inviolabilis, de Pass. Domini, ser. 55. c. 4. dereliquit, ut nulla penitus gaudij, dulcorisque redundantia fieret ab habitu, & ab actu gloriæ in naturam, quæ patiebatur, quò aliquo modo mitior fieret passionis acerbitas. Et hoc, subdit ille, ut tantum immensè pateretur, quantum illa natura passibilis poterat, omni ab ea refrigerio separato.

Hugo Vict. lib. 2. de sac. p. 1. c. 10.

Bern Senens. de Pass. Domini, ser. 55. c. 4.

D Qui & eruditè differens, quam heròica in hac derelictione fuerit Christi patientia, hæc ita subinfert: Et hoc quidem attestatur virtuali perfectioni omnium habituum mentis Christi. Nam quantum fortius patitur virtus, nullo alio experimentato dulcore, nisi ipsiusmet amatæ rectitudinis, tantò est sublimior actus, qui ab ipsa procedit Ratio est: quia culmen virtutis patientiæ principalius, & essentialius consistit in virtuali fortitudine, & sui habitus, & illius actus, qui magis specificus est, quam in aliis sibi annexis: unde qui plus habet de illo, plus habet simpliciter de culmine veræ patientiæ.

Hunc summum patientiæ statum etiam aliquibus singulariter electis quandoque Dominus impertitus est, sicut fecit patientiam

Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Matth. 27.

PUNCTUM XXXIII.

Psal. 36.

Non vidisti justum derelictum. Heu! & video, & vivo? Non derelinquet Sanctos suos. Et Sanctum Sanctorum relinquit?

En nunc moriens, & jam jactu penè expirans Dei Filius extremè derelictus! En Deus Pater, qui Filio dum non patitur, relinquit. En Christus, qui, ut fatur Tertullianus, privari voluit delectatione Deitatis, ut laginari posset voluptate patientiæ: qui acerbissimis nunc doloribus est derelictus: ut quemadmodum ait Justinianus, tota divinæ fruitionis gloria in eo militaret ad penam.

Tertull. ad prax. Idem de patient. c. 3. Laur. Iust. ac triumph. agone, c. 19.

E Sic quia nubes excedit Olympus, perpetuam serenitatem pars summa tenet, inferior nubibus, ventis fatigatur, & pluvia. Sic mulier illa in Apocalypsi caput stellis redimita præfulget, & clamat parturians, & eruciat, ut pariat. Sic videre modò est eum Propheta, viri illius quasi speciem electri à lumbis ejus, & desuper, & à lumbis ejus usque adorsum quasi speciem ignis. Sic Angelum intueri licet, amictum nube,

Apoc. 12.

Ezech. 1.

Apoc. 10.

patientissimo Job, in quo, ut plenius probaretur robor virtutis eius, videtur Deus cessasse à talibus immissionibus spirituum consolationum, atque dulcorum (unde & dicebat: *Tedet animam meam vita mee*) propterea non immeritò Jacobi proponitur Job usà cum Christi morte, in patientie singulare exemplum: *Sufferentiam Job audistis, & finem Domini vidistis.*

Job. 10.
Iac. 5.

1. Cor. 1.

Philip. 4.

Luc. 2.

Cant. 5.

Chald.

Job. 30.

Bern. ser. 54.
in Cant.

Ezech. 37.
Lev. 26.
Deut. 28.

Idem videtur accidisse in Paulo, dum ait: *Supra modum gravatus sumus, supra virtutem, ita ut taderet nos etiam vivere.* Et hæc est penuria, de qua idem ad Philippenses ait: *Scio abundare, & penuriam pati.* Hoc etiam statu B. Virgo ad literam, & mysticè probata est: quod quidem manifestè ostendit, cum in reinvencione filij ait: *Ego, & pater tuus dolentes quarebamus te.*
O derelictionem (iterum exclamare eogor) dolore plenissimam! Similem porro & anima illa ex perta est: *Quæsvi, inquiens, & non inveni illum. vocavi, & non respondit mihi.* Aut, juxta Paraphrasim: *Et anima mea desideravit vocem verborum ejus. Quæsvi majestatem gloria ejus, & non inveni, oravi coram eo, & ipse obumbravit calos nubibus, & non suscepit orationem meam.*

Hanc eandem & Job expertus ajebat: *Clamo ad te, & non exaudivisti. Non respicis: mutatus es mihi in crudelium, & in duritia manus tue adversaris mihi.* Hoc illud ejusdem Jobi omnium consolationum suspendium, quo velut in crucem actus, nec cælum sibi attingere videbatur, nec terram.

Per similes subtractionis effectus ij plerumque in aliquibus apud Bernardum: Exaudivit, (inquit in eorum persona) cor meum: coagularum est, sicut lac: factum est sicut terra sine aqua: nec compungi ad lachrymas queo, tanta est duritia cordis: non sapit Psalmus, non legere liber, non orare delectat, meditationes solitas non invenio.

Ipsi dicunt: *Aruerunt ossa nostra, & perivit spes nostra, & abscessi sumus. Daboque cælum desuper sicut ferrum, & terram aneam, Non profert terra germen, nec arbores poma*
Speranza Scriptura selecta.

A praebeant. Sit cælum, quod supra te est, aneum, & terra, quam calcas, ferrum.

O desolationem! O tenebras! Verè de his Psaltes: *Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestia sylva.* Ubi Gregor. *Tenebras Dominus ponit, cum lumen suæ intelligentiæ subtrahit.* Heu quot tentationum tuarum bestia pertranseunt! Heu quot ex antro tædia, desperationumque spiritus profiliunt! Heu quot passionum leuconum rugiunt!

B Sed bono animo jam estote: *Ut rapiant, subdit: & quarant à Deo escam sibi.* Quia nimirum capere animas nequeunt, (addit Gregorius) nisi iusto iudicio prevalere divinitus permittantur. Ubi & aprè subjungitur: *Ortus est Sol, & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur: quia scilicet apparente consolationis icrenitate, tetra bestiarum phantasmata omnia jam disparent.*

C Patienter ergo sustinenda desolatio, quia non permanet: *Post tenebras, dicebat Job, spero lucem. Pertransibunt (quod expendit Gregor.) omnes bestia sylva: non morabuntur, nisi eas, abjecto animo, immorari volueris. Dominus dedit, Dominus abstulit consolationes.* Adde, Dominus reddet, cum voluerit, cum nobis expediens fuerit: quod cum Job fecit, reddens ei duplicia, & cum Propheta, qui & dicebat: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuas latificaverunt animam meam.*

D Orandus Deus tempore desolationis, ac siccitatis: *Deus Deus meus, quare dereliquisti me? En, Deus, anima mea, sicut terra sine aqua tibi.* Perseverandum in oratione: *quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ, & educere mel de peira, oleumque de saxo durissimo. Ipse est formans lucem, & creans tenebras.*

E An memoria excidit, quod si posuit Deus summa consolationum in desertum, & exitus aquarum in sitim, terram fructiferam in infirmitatem, à malitia inhabitantium in ea: *posuit mox desertum in stagna aquarum, & terram sine aqua in exitus aquarum.*

An, quod non nisi in septima vice nubecula parva facta est in pluviam grandæm? An, quod primò orante Elia cælum

B b b b b a n e u m

aneum erat, quia & aneum volebat: & A
rursus orante, a s illud durissimum so-
lutum est. *Et caelum dedi pluviam?*

Iudith. 8.

*Et quid estis vos, qui tentatis Dominum, si
intra quinque dies non venerit vobis adjuto-
rium? Non est iste sermo, qui misericordiam
provocet, sed potius, qui iram excitet, & furo-
rem accendat. Populus vos tempus miseratio-
nis Domini, & in arbitrium vestrum diem
constituitis ei. Hi planè sunt, qui nisi mox
consolationis adjutorium venerit, despe- B
rationi portas recludunt.*

Hi sunt, qui moram faciente Domi-
no, patientiam nullam tenent, omnia
gratiarum bona prodigaliter dissipant,
terrenas, carnalesque consolationes fluxè
perquirunt; iis persimiles, qui desperan-
tes tradiderunt se impudicitiae, &c.

*D. Bonav. de
pr. recessu Relig.
pr. ca. 4. c. 4.*

Nu. 11. 21.

Heu miseri! De his ita Seraphicus Bo-
naventura: Trahit paulatim ista tenta-
tio ad terrenas consolationuncias, & sæ-
culares levitates, ut qui non habent in
spiritualibus consolationem, saltem in
carnalibus quarant, & in secularibus,
magis consulant fastidio, quo vexantur.
Sic & illi, qui manna nauseant, carnes
concupiscunt, & pepones, & porros, id
est, terrena, carnalia gaudia, & sollicitu-
dines externorum negotiorum, quæ sua
acredine, quasi potu fastidientem gu-
stum irritando delectant, sed postea con-
scientiam amaricant ad fletum compellunt,
aut nimiam tristitiam trahunt.

Psal. 106.

Solum his restat, ut instantè clament
ad Dominum, ut de necessitatibus suis li-
berentur. *Et sacrificent sacrificium laudis, &
annunciant opera ejus in exultatione; id est,
recolant beneficia Dei, ut ex illis ad lau-
dem ejus in exultatione spiritus provo-
centur.*

Idem c. 5.

Quod si statim non successerit, sequitur
tentatio impatientiae contra Deum:
Quare tam durus, & immisericos sit tri-
bulato? quare tam pareus in dando gra-
tiam egego, & tam anxie petenti, & tam
importunè pullanti? *Vsquequò, Domine,
clamabo, & non exaudies? Exurge, quare ob-
dormis, Domine? Esne Deus in nobis, annon
Nihilitudo misericordiarum tuarum, & mi-
seratio. Num super me continuerunt se. Hæc
omnia te,*

*Habac. 1.
Exod. 17.*

Isa. 63.

primunt, quæ non valet melius superari
nisi patienter tolerando, & humiliter ex-
pectando, donec nobis benignitatis suæ
vultum dignetur ostendere, & manum
largitatis aperire, ut caelum, quod super
nos quasi aneum sentitur, stillas gratiæ
nobis influat: & terra cordis nostri quasi
ferrea emollita pluvii benignitatis Do-
mini, det fructum suum, id est, affectus
pios, & desiderium devotionis.

Posthæc Seraphicus crudè ad pra- *Idem c. 6.*

xim spiritus: illa autem, subdit, tentatio
magis periculosa est, quæ minus molesta
sentitur, quando hæc longò tempore, &
usu subtractionis gratiæ, & devotionis,
post multa anxia desideria, & labores pro-
recuperanda gratia, homo quasi lassus re-
mittit animum suum ab intentione qua-
rendi, & sub colore patientiæ desinit oculo-
s attollere ad opes, quas se habere pos-

C se non videt, & cum indignanti humili-
tate cogitat, se forte indignum tali gra-
tia, & quod forsitan de ipso illud ordina-
vit Deus, ut ad exteriora conversus mult-
tis proficit. Et idè ab interioribus sic re-
pulsus, vult etiam sub discretionis vela-
mine deinceps parcere sibi, ne corpus
rursus debilitetur, vel caput irrepara-
biliter destruat. Et incipit remissus esse
in studio orationis, & ad confabulatio-
nes promptior, ad evagandum pronior,
sive paratior, ad corporis commoda stu-
diosior, ad inanes jocos promptior, ad
exteriorè occupationes sub specie redi-
mendi tempus utiliter voluntarius, &
intentus. Et ita paulatim subtrahitur ei
fervor, & desiderium proficiendi refrige-
scit, & studium languescit, & subin-
trant affectiones religiosarum scemina-
rum usque ad visitationes illarum: &

D omnibus aliis extinctis, solum remanet
ei id solatium debile, quia ad hæc scit lo-
qui de spiritualibus, per quod vel seipsum
præfert multis in expertis talium experi-
entiarum spiritualium, vel acquirit sibi
nomen apud religiosas sceminas, quæ ex-
istimant eum loqui ex cordis abundan-
tia, & esse bonum instructorem vitæ spi-
ritualis, & devotionis internæ. In hujus
tentationis tempestate plurimi fluctu-
ant, & pauci navigant, quos nec amor
afficit.

afficit, nec desiderium trahit, nec timor stimulat, nec fervor proficiendo urget, remissi in omnibus: & si qua bona videntur facere ex usu quodam, vel pudore faciunt humano, vel ex timore, ne deterius eis contingat.

Huc aliquando deveniunt, Deo permittente, qui radio spiritus, ac devotionis subtractione laborant, qui patienter non sustinent, qui fortiter desolationi non contradicunt. Tentat nos tunc temporis Deus, an eum omni tempore diligamus.

Qui deficiente consolatione, deficient, sunt velut semen illud, quod cecidit supra petram, & natum aruit, quia non habebat humorem.

Hi nullatenus firmi sunt in via Domini, sed velut mare ad Lunæ motum, hoc est, ad fluxum, refluxumque consolationum modò crescunt, modò verò decrescunt.

Subtractionis ergo tempore cavendum, ne pia, consuetaque orationum exercitia omittantur: licet in eis gustum non sentiamus; sea tamen relinquere non debemus. Quis cibum omnino respuit, eò quòd gustum non sentiat? Spiritu affluens, quisquis orat; in ariditate, ac siccitate, per pauci.

In Heroum David numero, & catalogo Banaias ille, eò præsertim fortissimus celebratur, quòd percussit leonem in media cisterna, in diebus nivis. Cum manus rigeat frigore, leonem hic interficit! O illum fortissimum, qui nec glaci subtractione devotionis præpeditur, quin rugientes vincat tentationes.

In diebus nivis dextera uti, maximum planè fortitudinis argumentum. Tale & illius, qui sinistra, non secus, ac dextera utebatur. Unde benè Theodoretus apud Cassianum nos admonet, ut & nos simus ambi dexteri, id est, ut prosperis, & adversis spiritualibus successibus ad anteriora semper progrediamur, ut, si sive ferventes spiritu, & à terrenis sublimati, ac spiritualibus meditationibus pasti, si sive cum omni spiritali fervore subtracto, quodam tempore, atque in calore tepescimus, cum intolerabili quodam, retroque

A fastidio universa sordent instrumenta virtutum, utraque quasi manu ad victoriam uramur. Uade subdit: Quisquis igitur in illis, quæ dexterae partis esse prædiximus, minimè fuerit, subintrante gloria vanitatis, elatus, & in istis, quæ sinistrae partis sunt, viriliter dimicans, nulla desperatione conciderit, ac potius de contrariis arma quædam patientiæ ad exercitium virtutis assumpserit, utraque manu uteretur pro dextera, & in utroque actu triumphator effectus, tam de sinistro latro, quam de dextero palmam victoriæ contineat.

Plura verò sunt vel huius subtractionis bona, quæ non ad tolerantiam solum, sed etiam ad profectum faciunt. Tria discimus in subtractione consolationis internæ (inquit benè D. Bonaventura) scilicet, de minimis beneficiis gratias agere, & minimas quaslibet culpas, & negligentias timere, vel cavere, & adversa quæque discimus patienter tolerare. De opulenta mensa multæ micæ, immò quandoque aliqua decidunt frustra: sic homo abundans diversis consolationum donis, plurima beneficia Dei sine debita gratiarum actione præterit: plurimas gratias sponte oblatas negligit opere exercere, plurima parva reputat, quæ magna sunt, plurima nec agnoscit. Sed his omnibus subtractis, sicut vir videns pau-

C pertatem suam, recollit, quantum prius habuit, quæ potuit habere, quæ jam non habet; & sicut mendicus famelicus modicam buccellam gratam accipit, & studiosè colligit fragmenta, qui prius delicata fercula parvifecit. Colligite fragmenta, ne pereant. Beneficia Dei nobilia, & pretiosa ex nobilitate dantis, ex affectu liberalitatis, & charitatis, qui etiam parvissima daret, grata esse deberent.

Item etiam ex pretiositate, & nobilitate doni. Nam quid nobilius spiritu Dei, quem vobis dat? Quid utilius, ex quo transformamur in Deum, & deificamur, & hæredes regni ejus efficiamur? Idèd dicit Petrus: Maxima, & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hæc efficiamur divinæ conforres naturæ. Item ex utilitate ejus, cui dantur. Quid enim

Bbbbb 2 Deo

Prov. 17.

Matth. 3.

2. Reg. 23.

Cass. l. 6.
Coll. c. 10.

Idem l. 20.

Thom. 3.

Ioan. 6.

2. Petr. 1.

Mal. 8.

D. Bonav. de
process. Relig.
proc. 7. cap. 21.

Deo cum luto? Lutum sumus viles, vitio-
si, peccatores, ingrati, inopes omnis boni,
miseri, & mortis rei, & Deus memor nos-
tri esse dignatur. Si Rex dignatur paupe-
ris tantam habere memoriam, etsi modica
de rei, hoc ipsi pauperi videri ma-
gnum debet: unde Psal. *Quid est homo,
quod memor es eius?* &c. Minimas etiam
culpae cavere docemur: quia timendum
nobis est, ne forte ex culpa, & magna in-
gratitudine nostra, gratia sit nobis sub-
tracta.

Sed cur Deus subtrahat consolationis
gratiam, optime in processu septimo, ubi
quinque rationes assignat. Prima est, in-
quit, humiliationis: quia magis humiliat-
ur homo, cum non habet tunc devotio-
nem, quam alio tempore, & magis con-
funditur in se ipso: sicut saeculares plus
confunduntur, si in Paschate non com-
municant, cum solitum est communica-
re ceteros, quam toto reliquo tempore.

Secunda purgatio peccati: quia forte
per alia exercitia minus purgatus est, vel
aliqua habet delicta, quae non recollit: &
ut dignius accedat ad Eucharistiam, &
amplius purgetur à peccatis, in hoc puni-
tur, in quo magis dolet, & quod dolor gra-
vior, eò purgatio efficacior, & maxime,
quia forte aliò tempore minus studiosè
quæsit devotionis gratiam, vel obla-
tam negligentius recepit, nec dignas pro-
ea gratias retulit, punitur modò, in quo
peccavit, vel tunc illà careat, cum deside-
rat, quam antè neglexit, cum habere po-
terat, & cautior de cetero in hac parte
fiat.

Tertia, ut ex hoc eruditior in gratia
fiat, quod à Deo fit, non ab homine, cum
non potest homo pro voluntate sui arbi-
trij habere: sed Deus, qui dat ex se, quan-
do vult, infundit, & quando vult, subtra-
hit, prout sibi placet, & prout accipienti
judicat convenire. Item qui ex gratia
sua dat, non pro meritis hominis: quia si
daret semper, cum quæritur, & non da-
ret, nisi quæreretur, putaretur jam tan-
tum dare secundum merita requiren-
tium, & non secundum gratiae liberalita-
tem. Idèò quandoque studiosè quæren-

tibus negat ex justitia, & non quæren-
tibus quandoque ex gratia.

Quarta ratio devotionis subtracta,
cum quandoque studiosius quæritur,
quia aliquando ex imperioso cordis co-
nato libertas mentis obruitur, dum quasi
per violentam extorsionem accelerat af-
fectum devotionis exprimere, & si non
juxta desiderium cordis statim potest
elicere gratiam quæsitam, contristatur,
& amplius ex hoc induratur, & quò im-
peruosius cupit se ad devotionem coge-
re, minus proficit, & amplius arefcit sic-
ut qui botros in torculari, vel olivas in
prælo subitò, & vehementer comprimit,
liquor magis turbidus, & inspissatus
fluit, quam si paulatim, & moderatius com-
pressisset. Quò enim liberius, eò pin-
guior est devotionis affectus. Idèò alio
tempore sæpè est homo devotior: quia
tunc spiritus suæ libertati relictus, se-
sponte elevat in sublime. Violenta nam-
que acceleratio præfocat spiritum in cor-
pore: morosa autem respiratio cordis re-
frigeratio est.

Quinta ratio potest esse meritum ma-
joris gratiae, & gloriae, dum desiderium
non adimpletum affligendo purgat ani-
mam, & patientia desolationis, & humi-
lis sufferentia maioris, quasi lima reddit
animam clariorem, & magis susceptilem
splendoris, scilicet divini, & amplioris
gratiae, gloriaeque capacem: vultus enim
Dei, & fulgor claritatis Dei non omni-
bus æqualiter semper fulget: sed quanto
purior est anima, & à vitio liberior, ma-
gis capax lucis est, & illuminationis de-
super effluens: sicut vitrum clarum, vel
metallum bene limatum, & politum ra-
dios luminis amplius recipit, & splendi-
dus efficitur. Quia igitur afflictio lima
est animae, quae rubiginem vitiorum ab-
radit, ut de terro peccato, quod sua obscu-
ritate radios divini luminis, & fulgoris,
velut obex animae, excluderet, lucem
gratiae recuperet: Purgat Deus aliquan-
do corda devotorum per subtractionem
illius consolationis, cujus carentia ma-
xima est eis afflictio, ut sic purgati, ap-
tiores fiant abundantioris gratiae percipi-
endae.

endæ in præfenti, & gloriæ in futuro, etiam si hanc afflictionem specialis culpæ meritò non contraxerint.

*Gerfon. de myst.
Theol. pract.
confid. vel in-
dustria 6.*

Sed Gerfon, Cancellarius Parisiensis, eruditissimus vitæ spiritualis Magister, in Tractatu de mystica Theologia, copiosius, quamvis brevissimè, decem, & septem ponit hujus subtractionis causas. Prima est ex eodem Bonaventura, & D. Bernardo, quem citat, humiliatioris, id est, ad superbiam retrahendam, vel cavendam. Secunda, ad desiderium vehementius inflammandum. Tertia, ad cognitionem propriæ fragilitatis, ut homo sibi vilescat. Quarta, ut induat viscera pietatis super aliorum desolatione. Quinta, ad satisfactionem per dolorem illum sensibilem, quem patitur. Sexta, ut qui possunt alios juvare, non ita se dedant internis consolationibus, ut à charitatis negotiis, & aliis juvenandis retrahantur. Septima, ut experientia per hanc tentationem edoctus virtutes ceteras, & melius discat, & efficaciter doceat. Octava, ne deserat homo pro hac dulcedine, Dei iussa. Nona, ad punitionem venialium, tanquam si pater tristitiam filio faciem ostendat, ut in omni custodia, & modestia reddatur diligentior. Decima, ut intelligat homo non haberi hoc per propriam industriam, neque volentis, aut currentis esse, sed miserentis Dei. Undecima, ad purgatorium maris spiritualis, quod ex nimia quiete sordes contrahere solet, quas exagitatio, commotioque depellit. Duo decima, ut innorescat, si gratis anima timeat Deum, si parata est absque stipendio consolationum, & suavitatum suo Imperatori deservire. Decima tertia, ne incipiat dona Dei præ ipso diligere, iis adhærens, iisque se oblectans, cum tamen Pater indulgentissimus hæc dispensator è subtrahat, ut pomum aut cibum, parans interim hæreditatem, & regnum. Decima quarta, interdum ad conservationem corporis, & virtutum, ne in lachrymis gemitibus, & dulcedine sensibili tabescat, & deficiat. Decima quinta, ut provocet Deus, sicut aquila pullos ad volandum, ut mater filium ad horam relinquit, quò instantius illè clamer, accuratius quæ-

Röm. 9.

Deut. 32.

rar, acclius stringat, & illa vicissim blanditur suavius. Decimasexta, ad exercendam patientiam: quia sic affici non est sine magna tribulatione, & anxietate. Decimaseptima, postrema, ut vel hinc conjiciat anima, quantæ futuræ esset amaritudinis perpetua separatio, si tantilla subtractio sic afficit. Ceterum in hac subtractione, qua Dominus privatione consolationis, ut ait S. Diodochus, intemperantiam nostræ voluntatis castigat, ut nos virtutis, & vitij differentiam doceat, illud semper tenendum est, ut idem ait, ut cum dolore, humilitate, ac decenti subiectione speremus semper de divina pietate: hoc enim habere solet recessio gratiæ ad erudiendum.

Ad erudiendum planè, quia sæpius nostris ex imperfectionibus oritur hæc sensibilis gratiæ, devotionisque subtractio. Unde qui ea laborat, monendus accurate, ut seridò fugiat ab inani quadam persuasione, & noxio loquendi modo eorum, qui cum nullam, vel exiguam in custodia sensuum curam adhibeant, libereque, & laxè nimis in omnibus agant, in spiritualium procuracione tepidi sint, & segniores, suam tamen spiritus ariditatem, & distractiones in oratione, & quasi quandam insensibilitatem in interioribus adscribunt divinæ probationi, quæ illos, ut quidam loquuntur, à lacte abstractos, ad panem, & solidum cibum erudiat, quasi grandiores.

Ceterum recogitet porius, quid S. Gregorius contra ejusmodi homines dicat. Nam per contemplationem rimari caelestia volumus, qui non solum cordis, sed etiam corporis custodiam non habemus. Et quidem sæpè indecenter aspici-mur, otiosa audimus, superflua loquimur, somnum, cibum non ad refectionem corporis habemus, sed ad usum delectationis. Itaque cum discurrere ambigua volumus, superna conspicerè, tenebras nostras deserere, internæ dulcedinis saporem gustare, ab illius secreto tantò dignius repellimur, quantò munitionis nostræ fortitudines negligentius dissipamus: jamque nobis tantò est ascendere difficilius, quantò ad nos ipsos relapsi a-

*Greg. 1. in Reg.
cap. 1. in illa
verba:
Et ascendebat
vir ille statuta
diebus.
Peccata venia-
lia saporem in-
terna dulcedi-
nis vitiant, vol-
impediunt.*

B b b b 3. titudi-

titudinem custodiae erigere non curavimus cordis munitiones.

Peccata venialia magnopere cavenda. Cur?

Greg. in i. Reg. in illa verba: Famelici saturati sunt. Quotidie ex-haurienda.

D. Bonaven. proef. 4. c. 1.

Philip. 4. 2. Cor. 6.

Subtrahitur consolatio quandoque, ne amittatur.

Diligenter igitur examen adhibendum est, & venialia etiam, atque minuta cavenda: nam & illa non leviter impediunt; quocirca idem Sanctus egregie monet: Quia sine peccato, inquit, electi etiam vivere non possunt, quid restat, nisi ut à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, evacuati quotidie contentur: nam qui quotidie non ex-haurit, quod delinquit, etiam minima sunt peccata, quae congerit paulatim anima repletur, atque ei merito auferunt fructum internae saturitatis.

Potest itaque utilis esse consolatorum subtractio: & certe in hoc statu excitatur quis, & agilior, promptiorque fit ad opera justitiae, & virtutum exercitia, quia in statu consolationis (ut inquit Bonaventura) sola quies mentis, & studium devotionis sufficere videtur ad perfectionem, quae & idem subtrahitur, ut disceat homo in aliis pariter virtutum studiis exerceri. Sicut enim mercator non in foro uno, vel apotheca omnia simul invenit, quae desiderat, sed in diversis diversis: ita Religiosus non tantum in quiete devotionis, & dulcedine consolationis spiritualis; sed etiam in labore certaminis, & in exercitio bonae actionis debet quaerere studium perfectionis, & merendi occasionem, idem dicit Paulus: Scio abundare, & penuriam pati: ubique, & in omnibus institutus sum. Et alibi: Per arma iustitiae à dextris, & à sinistris.

Et infra: Noli ergo diffidere, cum consolatio internae dulcedinis tibi subtrahitur, quasi dereliquerit te, vel bona tua non accepta sint ei: sed recurre ad illa vera testimonia, & consolare in ipsis scilicet ut confidas de veritate Dei, quam diu tu non discedis à Deo per consensum praevaricationis mandatorum eius, quia ipse non derelinquet te per propitiationem suam.

Si consolatio spiritualis non subtraheretur homini aliquando, nimis extolleretur, & gratiam perderet, & periret. Subtrahitur ergo ei, ne amittat, & perdat: sicut pater parvulo filio numos negat, ne

A de illis ludat, & perdat, donec proficiat in prudentia, & sciat providè conservare. Videmus quosdam pueros grossos nimis sibi inde placere, & gloriam humanam quaerere, & tandem evanuerunt, & coram Deo, & hominibus viluerunt, idem Salomon: *Qui delicatè nutrit servum suum ab adolescentia sua, postea illum sentiet contumacem.*

Prov. 29.

B Benignus Deus, cujus deliciae sunt esse cum filiis hominum, libenter impartitur has delicias suas servis suis fidelibus ab adolescentia sua, id est, in novitate conversionis. Sed heu! postea quosdam eorum sentit contumaces, quando ex consolatione spiritali elati ceteros despiciunt, & in torporem versi, dum famam laudis desiderant, jactantiae virio depravantur, & hypocritae fiunt, & dum meliores videri laborant, quam sunt, Deo se opponunt, gloriam Dei sibi temerè usurpantes. Bonus autem Deus sciens quantum utilis est homini tentatio, & tribulatio, prius ei ostendit consolationes dulcedinis, quibus postmodum in tentatione confortetur, ne deficiat, & alliciatur, ut semper ad eas redeat desideret, nec desistat eas requirere, donec denuo recuperet, quod amisit.

Quandoque etiam propter contumaciam, & superbiam.

C Sic laboranti in via prius copiosa paratur refectio, ne illius labore deficiat. Sic columbae longius emittendae prius nutriuntur ritico cum melle, ut quae longè emissa fuerint, semper illuc redire contendant, ubi delicatè se esse pastas reminiscuntur. Sic Petrus prius in montem excelsum seorsum ducitur, ubi gloriam transfigurationis Christi videat, ut postea à Satan expetitus, ut cribarer cum in tentatione, recoleret priorem dulcedinem, quam expertus erat, & rediret ad Dominum, quem tam amabilem senserat, ne diffidens, & deficiens desperaret. Sic filius Israël prius manna datur in deserto, ne postea longo itinere, & certamine fatigetur.

Cur Deus des in principio consolationes dulcedinis, ut semper ad eas redeat desideret, nec desistat eas requirere, donec denuo recuperet, quod amisit.

D Idem sanctissimus Doctor in tertio processu: Datur, inquit, spiritalis consolatio novis Religiosis quandoque, ut videant, quam largè Deus remunerat sibi servientes, & quam bonum est servire

Cur Deus des in principio consolationes dulcedinis, ut semper ad eas redeat desideret, nec desistat eas requirere, donec denuo recuperet, quod amisit.

Matth. 17.

Luc. 22.

Exod. 16.

Religiosos tyrones cur Deus persudant consolationibus.

tam

zam dulci Deo. Item ad confirmationem fidei, ad robur spei, ad charitatis accensionem, ad desiderij inflammationem, ad eruditionem, ut videant, quomodo pergendū sit; sicut in tenebris lumen ostenditur, ut videatur, quomodo sit eundem, & quid cavendū. Item ad muniendū contratentationes. Hactenus Bonaventura.

Dantur ad ablaetandum eos, qui nisi caelestes dapes aliquantulum gustarent, terrenas non relinquerent. Dantur ergo, ut cognoscant Christum, quasi secundum carnem, ut postea mundi lac non requirant, ut veri jam effecti evacuent, quæ erant parvuli.

Adhæc dantur à Deo consolationes, tum ut iusti aliquo refrigerio miserabilem hanc vitam traducant, unde & corpus ipsum, quod est anima, ac spiritus instrumentum, aliquantulum exultet in Deū, tum ut iis dilatato corde viam mandatorum perecurrant, & quasi reflecti, in via non deficiant, tum ut aliis eandem consolationes impertiant: *Sive consolamur, pro vestra consolatione, & salute, &c.* Ut alacrius operentur: quia ut rectè habet Philosophus: Delectatio perficit operantem; & Poëta:

Trabit sua quemque voluptus.

Utilem patientiam, quia affluente consolatione ipsæmet pruna rosæ videntur. Dum in torsus meos gaudet (inquit appositè Justinianus) unque in exterioribus flagellis exultat: si verò tristatur, oneratur in minimis. *Ibant Apostoli gaudentes à conspectu Concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* Laetificari enim Paracleto, frangi exterioribus non valebant. Ipsi planè erant, qui delectabantur pœnis, & iidem ipsi, qui gravati in celsitudo vigilare minimè poterant. Non tamen uno, eodemque temporis momento talis eorum mentibus diversitas inerat: sed aliter, atque aliter juxta qualitatem, ac dispositionem animæ se habebant.

Hinc illa, quæ erat *delictis affluens, inmixta super dilectum suum, perhibetur ascendere, dum antea ad eum segnis erat, ut electo, quò dilectum quæreret, non assurgeret.*

Idcirco non improbandæ spirituales

A consolationes, ac sensibilis devotio, quamvis non sint cum anxietate quærendæ, & quasi quædam vi brachiorum extorquendæ: quia & per se contingit, ut quò aliqui plus in quærenda sensibili devotione laborant, eò aridiores fiant, & quò magis in fletu fatigantur, eò sicciores evadant; quia aqua lachrymarum non est sanguinis aqua, sed planè caeleste irriguum: Deus etenim est, qui ligat aquas *Iob 41.*

B (suarum consolationum) in nubibus, ut non erumpant pariter deorsum.

Ipsè fons totius consolationis, & consolator optimus, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt. *2. Cor. 1.*

Ipsè, qui, cum expedit, & cui, & quantum, & quomodo expedit, consolationes donat. Aliis non donat ad meritum, hos tanquam filios grandiores probat: *Nunquam dediisti mihi hoc, ut cum amicis meis copularer, sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.* At ipse dixit illi: *Filius, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt, epulari autem, & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & revixit perierat, & inventus est. Quasi diceret: Te quasi majorem natu, ac ab uberibus jam dudum evulsu, sensibili devotione non excipio, sed natu minimo ac peccatori recens converso, vel sensibilium consolationum convivium instruo.*

C *Luc. 15.*

D Et expende verba illa: *Omnia mea tua sunt.* Et si filius hic sensibili devotione careret, sed non gratia, sed non substantia. Consolationes sensibiles sunt veluti bona mobilia, quæ facile consumuntur: virtutes verò sunt, eò bona stabilia, in quibus caelestis fundatur hæreditas, & sunt velut tituli, ac jus ad regnū illud æternū, unde & appellatur iustitia regni Dei. *Matth. 6.*

E Consolationes non dantur omnibus, nec non dantur omni tempore: & subtrahuntur etiã sine omnibus neque causa: *Surrexi ut aperirem dilecto meo, at ipse semper declinaverat, atque transferat.* Jesus duodecim annorum seipsum subducens: *Quid Greg. ibid. est, inquit, quida me quærebatis? Hoc per se, & nobiscum agit, quò intelligamus, non esse quidem sensibiles consolationes* *Luc. 2.*

1. Cor. 5.
2. Cor. 12.

2. Cor. 6.

D. Lamy Iust.
de triumph.
agone, cap. 19.
Act. 5.

Cant. 8.

rationes præcipuum virtutis præmium, sed veluti in obile, & accessorium.

Bern. de diligendo Deo.

Quærendus ergo Deus pro Deo, & non pro consolatione. Deus certe, inquit Bernard. non amatur sine premio, sed non debet amari pro premio.

Matth. 15.

Consolationes sensibiles mi. & sunt, quæ cadunt de mensa divitis. Novit perfectis amatoribus Deus cælestes exhibere dapes: novit eos mamilla Regum lactare: novit consolationes dare tantas, ut rogare compellantur: Contine, contine, Domine, undas gratiæ tuæ, quia in becillitas mea tam grandem sustinere nequit dulcedinem. *Averte oculos tuos à me, quia ipsi me à volare fecerunt.*

Isa. 60. Aliquando dantur tam affluenter, ut non sint ferendo, qui accipiunt. D. Ephrem. Cant. 5.

Et propter privat aliquando Deus sensibili devotione dilectam, ne nimio amore langueat, ne corpus infirmitate deficiat.

Devotionis sensibili carens quid aget.

Quid verò sensibili devotione carenti animæ peragendum? Videndum unde ipsa carentia proveniat, ejusque causa perquirenda, si à Deo, si à communi hoste, si à se ipsa. Si ex divina dispensatione, & subtractione. tunc animanda ad patientiam, & suaviter fovenda, ne deficiatur. Curet illa primum seipsam coram Deo humiliare, sibi subtractionis causam adscribere, non sibi placere, sed accusare seipsam, quoties in se vel ad modicum recipere gratiam senserit. In veritate enim didici (inquit optime Bernardus) nihil æquè efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam, quam si omni tempore coram Deo inveniaris non alium sapere, sed eimere.

Bern. ser. 54. in Cant.

Devotio mendicatum à celo petenda.

Baccius in Vita S. Phil. lib. 2. cap. 2. num. 6. Matth. 25. Luc. 15.

Proderit illi ad hæc cum Beato illo Francisco Burgia, Gandiæ Duce, & Sanctissimo P. N. Philippo Nerio, pia quadam mendicitate supernam illam civitatem circumire, & illud Virginum usurpare: *Dato, dato nobis, ô Calices, de oleo devotionis vestro, quia lampades nostra extinguuntur.*

Juvabit & illud prodigi usurpare: *Ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccavi in calum, & cornite, jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum ex mercenariis tuis. Heu! heu! Quanti mercenarii*

in domo patris mei abundant panibus! ego autem hic famis pereo.

Si devotionis sensibilis carentia sit à Demone, caveat similiter, ne deficiatur, ne desperet, ne pia exercitia, orationem, lectionem, Sacramenta derelinquat.

Si tandem à seipsa proveniat, causam protinus removeat.

Sitis. Joan. 19.

PUNCTUM XXXIV.

Heu! Fons horrorum, puteus aquarum viventium sitit! Mirum equidem est, inquit, & verè Bernardinus Senensis, quòd fons sitit, immò omnium aquarum redundantia sitit.

An non clamaveras, Domine: *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat?* An non dixeras mulieri Samaritæ: *Si scires donum Dei, & quis est, qui dicit tibi: Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, & dedit tibi aquam vivam?* Qui omnium sitim veneras tollere, pateris, quod ab alijs veneras auferre? Qui mulierem in vitam veras, ut à te peteret aquam, ne in æternum sitiret, tunc pateris sitim?

Quænam, rogo, hæc sitis, quæ divinisissimas fauces immò viscera, & cor tuum excruciat? Profluentibus de sacro latere aquis viventibus, & emanantibus de fonte uberi largis liquoribus, Christus sitire se perhibet, & se mundum irrigans, & foecundans de ariditate causatur.

Sitis. Quid? Justinianus: *Aqua multa, Justin. de re populi multa* Pro salute populorum, ut per un. ph. agone, Crucis patibulum eos traheret ad se, mor. c. 19.

ri desiderans aiebat: *Sitis.* Nempe anima Sitis Christi rum succensus zelo divinam ad pietatem qua, volens justitiam accendere, erecta ad cælum mente, corpore verò nudato, vulnerato, confixo, patri clamabat: *Sitis;* quasi diceret: Hæc pro Electorum salute patior: ista pro tuo honore sustineo: ignosce illis: placabilem te illis exhibe, pro quibus

Cant. 4. Bernardin. de Pass. Domini. ser. 55. c. 5.

Joan. 7.

Joan. 4.

Arnold. de sp. verb. v. sitis.